

απ' τις πληγές», όταν ήλθε να τον συλλάβει «ο μοίραρχος Πτολεμαίος», για να θυμηθούμε τα «Απομνημονεύματά» του και το ποίημα του Σεφέρη.

Αυτά ο Θάσος Σοφοκλέους, ο φίλος μου ο αγαπητός. Που παρέμεινε όμως ένας υπερήφανος αετός. Ως το τέλος.

«Θάσο μου», του είπα, «σε καμαρώνω. Και υποκλίνομαι.»

Έτσι υποκλίνομαι και αποχαιρετώντας τον. Καθώς ανεβαίνει ως αετός στον ουρανό, για να συναντήσει τον Γρηγόρη Αυξεντίου και όλους τους άλλους. Μαζί και τον πατέρα και τη μάνα του, τους δικούς του και την αγιασμένη Κυθρέα.

Νίκος Ορφανίδης

Ομιλία του Κορνήλιου Χατζηκώστα, Γραμματέα των Συνδέσμων Αγωνιστών ΕΟΚΑ 1955-59 στο μνημόσυνο του ήρωα Σπύρου Χατζηγιακουμή, στο χωριό Αγία Βαρβάρα (15 Οκτωβρίου 2023)

Αν το να πεδάνει κάποιος μαχόμενος υπέρ πίστεως και πατρίδος προκαλεί τον δαυμασμό μας και αυτός τιμάται ως ήρωας, αν το να οδηγείται ευθυτενής και περήφανος στην αγχόνη αντιμετωπίζοντας την θανατική καταδίκη του δυνάστη αποικιοκράτη με απaráμιλλο θάρρος, επίσης κερδίζει την τιμή και τον σεβασμό του λαού, πόσο μάλλον να αφήσει κάποιος την τελευταία του πνοή έπειτα από φρικτά βασανιστήρια επειδή δεν άνοιξε το στόμα του να μαρτυρήσει στον εχθρό τα μυστικά του Αγώνα.

Πώς, αλήθεια πρέπει να τιμήσουν τους ήρωες αυτούς η Δόξα και η πατρίδα, όταν πέδαιναν ανά πάσαν στιγμή, χωρίς το μαρτύριό τους να τελειώνει; Και θα τέλειωνε, βέβαια, αν οι ίδιοι οι βασανιζόμενοι ήθελαν, με λίγες μόνο λέξεις τους: «Σταματήστε να με βασανίζετε και θα σας πω όλα όσα θέλετε»...

Οι μεγαλοσύνη των παλληκαριών αυτών, Ελληνίδες και Έλληνες, είναι αξεπέραστη. Και φυσικά αξεπέραστη είναι και η μεγαλοσύνη του τιμώμενου σήμερα ήρωα, του Σπύρου Χατζηγιακουμή από την Κυθρέα, ο οποίος άντεξε μέχρι δα-

νάτου τα φρικτά βασανιστήρια των Άγγλων αποικιοκρατών, χωρίς να τους ομολογήσει κανένα μυστικό. Νόμιζαν οι αφελείς πως θα κάμψουν το φρόνημα του αγωνιζόμενου κυπριακού Ελληνισμού, της αδούλωτης ΕΟΚΑ και του τιμώμενου σήμερα ήρωα με τη βαρβαρότητα, το μίσος και την απεχδή συμπεριφορά τους.

Η αξία της αυτοδυσίας του 26χρονου τότε νέου Σπύρου Χατζηγιακουμή έχει μεγαλύτερη σημασία για το γεγονός ότι παρέμεινε σταθερός χωρίς να υποκύψει στους βάρβαρους εκβιασμούς των Βρετανών βασανιστών του, παρά το γεγονός ότι δεν είχε να προστατέψει μόνο το τομάρι του. Στον ανθό της νιότης του ο 26χρονος βιοπαλαιστής είχε να θρέψει τα τέσσερα παιδιά του και τη σύζυγό του Ειρήνη, στους ώμους της οποίας έπεσε, μετά τον θάνατό του, το βαρύ φορτίο της ανατροφής τους.

Ας αναλογιστούμε για λίγο, αγαπητοί μου, το μεγαλείο της ψυχής των νέων της εποχής εκείνης, οι οποίοι οδηγούνταν στον θάνατο χωρίς να δειλιάζουν από τα φρικτά μαρτύρια. Ας αναλογιστούμε το πόσο ψηλά είχαν τον ιερό σκοπό της ελευθερίας και της Ένωσης με τη μάνα Ελλάδα, ιδανικά για τα οποία αγωνίζονταν.

Γεωργός και βοσκός στο επάγγελμα, ο Σπύρος Χατζηγιακουμής γεννήθηκε το 1932 στη Συρκανιά της Κυθρέας και άφησε την τελευταία του πνοή έπειτα από φρικτά βασανιστήρια των Άγγλων ανακριτών στις 16 Οκτωβρίου 1958.

Στην ΕΟΚΑ όπου εντάχθηκε από την αρχή του Αγώνα, εργαζόταν διακριτικά και αδόρυβα, ως σύνδεσμος και τροφοδότης ανταρτικών ομάδων του Πενταδακτύλου. Τις αποστολές του τις διεκπεραίωνε όχι απίλως αγόγγυστα, αλλά με δάρρος και αυτοδυσία. Δεν διέλαθε, ωστόσο, της δαιμόνιας προσοχής του δόλιου προδότη, ο οποίος, φορώντας κουκούλα και υπό την προστασία των Άγγλων, τον κατέδωσε μαζί με άλλους τριάντα συναγωνιστές του.

Και από εκείνη τη στιγμή αρχίζει η βρετανική βαναυσότητα, η οποία εκδηλώθηκε με λυσσαλέο μίσος σε ολόκληρο το κορμί του νεαρού αγωνιστή. Η σύλληψή του έγινε στις 13 Οκτωβρίου 1958 και μέχρι την ημέρα που υπέκυψε υποβαλλόταν σε φρικτά και ανελέητα βασανιστήρια.

Οι Εγγλέζοι επέδραμαν στο σπίτι του παραβιάζοντας την πόρτα. Άρchiσαν τις έρευνες κουβαλώντας και τον Σπύρο μαζί τους. Τον διέταξαν να μετακινήσει κλαδιά από την αυλή του κι εκείνος αρνιόταν. Τίποτα δεν ανακάλυψαν. Τον ρωτούσαν για κρησφύγετο, τίποτα δεν έμαδαν. Έφυγαν άπρακτοι, παίρνοντάς τον μαζί τους σε μια χαρουποαποθήκη κοντά στον κεφαλόβρυσσο, την οποία ας μου επιτραπεί να ονομάσουμε Χάρου αποθήκη, γιατί εκεί μέσα καιροφυλακτούσε ο Χάρος. Ο Χατζηγιακουμής βασανιζόταν αδιάκοπα μέχρι να παραδώσει την ψυχή του. Περνούσαν οι ώρες και οι μέρες, αλλά οι δικοί του δεν μάθαιναν κανένα νέο του. Κι έρχεται σε τρεις μέρες το μαύρο μαντάτο. Θλιβερή κουστωδιά του χάρου, με σιδηρόφρακτη φρουρά φέρνει το φέρετρό του και ετοιμάζεται να τον θάψει χωρίς νεκρώσιμη ακολουθία, χωρίς να δει κανείς τον νεκρό! Μα οι χωριανοί ξεδηκαρώθηκαν. Βγήκαν στους δρόμους περιφρονώντας τον κίνδυνο και

ο στρατός δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει την οργή του λαού και έτσι το φέρετρο μεταφέρθηκε στην εκκλησία. Η σύζυγος του Σπύρου, Ειρήνη, τράβηξε ολοφυρόμενη το σάβανο και ο κόσμος βρέθηκε μπροστά σε φρικτό θέαμα. Τα πόδια του νεκρού ήταν διάτρητα σαν κόσκινο, λες και τα τρυπούσαν με καρφοβελόνες. Οι γυναίκες έπασαν το κεφάλι του νεκρού. Σαν να 'τανε κούφιο, όπως δήλωναν, και γύρω γύρω ήταν εμφανή τα σημάδια από το κεφαλοκλείδωμα με σιδερένια τελάρα με τα οποία έσφιγγαν το κεφάλι θρυμματίζοντας το κρανίο.

Μπορεί να απομακρύνθηκαν για να τον βασανίσουν, ώστε να αποφύγουν την κατακραυγή, όμως οι σπαρακτικές φωνές του νεαρού αγωνιστή τους πρόδωσαν κι ας έλεγαν ότι ο θάνατός του οφειλόταν στην προσπάθειά του να δραπετεύσει.

Οι γοερές κραυγές του, από τους φρικτούς πόνους δεν περιορίστηκαν στην... Χάρου αποθήκη έξω από το χωριό αλλά ακούγονταν σε ολόκληρη την περιοχή. Έφθαναν στα αυτιά του 19χρονου τότε Βρετανού φρουρού, του υπολοχαγού Τζέιμι Έικιν, ο οποίος αποφάσισε να καταγγείλει τα αίσχη των συμπατριωτών του.

Η καταπελτική μαρτυρία του είναι πολύ πρόσφατη. Πριν από μερικά μόνο χρόνια, στην ηλικία των 79 ετών, έδωσε συνέντευξη στη βρετανική εφημερίδα, Μείλ ον Σάντνι στην οποία αναφέρει ότι τα όσα ανατριχιαστικά άκουσε από τα βασανιστήρια εναντίον του Χατζηγιακουμή τα κατήγγειλε στον ανώτερό του αξιωματικό, τον υποστράτηγο Μάικλ Στούρτον, ο οποίος με τη σειρά του ενημέρωσε τις Αρχές.

Ωστόσο, αντί ευγνωμοσύνης για το δάρρος τους, βρέθηκαν και οι δύο αντιμετώποι με ένα τείχος εκδρότητας: Ο Στούρτον απομακρύνθηκε από την υπηρεσία, οι συνάδελφοί του αξιωματικοί έγιναν ψυχροί απέναντί του επειδή μίλησε και οι λογοκριτές του βρετανικού Υπουργείου Άμυνας τον ανάγκασαν σε σιωπή, κρίνοντας ότι το επεισόδιο έπρεπε να σβηστεί από την ιστορία του Τάγματος των Γρεναδιέρων, όπου υπηρετούσαν.

Το τι γινόταν μέσα στις αποθήκες όπου βασανιζόταν ο Χατζηγιακουμής υποτίθεται πως έμεινε μυστικό για πενήντα χρόνια, άγκαι καταπελτική μαρτυρία για τα λυσοσαλέα κτυπήματα στο σώμα του σημερινού τιμωμένου αποτελούσαν τα εμφανέστατα φρικτά σημάδια των κακώσεών του και αυτός ο ίδιος ο θάνατός του.

Η συνέντευξη, ωστόσο, του υπολοχαγού Έικιν επισφράγισε την επιβεβαίωση του συγγενού εγκλήματος καθώς τα βέλη κατά του αδίστακτου δράστη προέρχονταν τώρα εξ ιδίων.

Ελληνίδες και Έλληνες, Δεν θα επαναλάβω αυτά τα οποία ανέφερα στην εισαγωγή της ομιλίας μου για την υπέρτατη αξία της δυσίας του Σπύρου Χατζηγιακουμή... Επιτρέψτε μου να αναφερθώ τώρα στην παρακαταθήκη που άφησε ο ήρωας στην οικογένειά του, αλλά και σε μας τους νεώτερους, και πώς αυτή αξιοποιήθηκε. Δεν θα ήταν υπερβολή να πω ότι το ίδιο μάρτυρες του αγώνα υπήρξαν τόσο η σύζυγός του Ειρήνη, η οποία είχε να αναδρέψει μόνη της πλέον τα τέσσερα παιδιά της όσο και τα τέκνα της που μεγάλωναν χωρίς πατέρα. Μαζί με την τραγική τους μοίρα κουβαλούσαν, ωστόσο, το βαρύ όνομα του πατέρα τους και ετρέφοντο με τις αξίες και τα νάματα του ηρωικού μαρτυρίου του. Τις αξίες και τα νάματα του Ελληνισμού, τα οποία συμπυκνώθηκαν στην ηρωική δυσία του πατέρα τους. Ο γιος του Ανδρέας ακολούθησε κι εκείνος την πορεία που διέγραψε ο πατέρας του πολεμώντας το 1974, στην προσπάθειά του για αποτροπή της τουρκικής εισβολής και αφήνοντας τα κόκαλά του στα πεδία των μαχών όπως αποδείχθηκε έπειτα από την ανεύρεση των οστών του με τη μέθοδο του DNA. Ετάφη και εκείνος ως ήρωας όπως και ο πατέρας του, ο οποίος του άνοιξε τον δρόμο της τιμής και του καθήκοντος.

Εξήντα πέντε χρόνια μετά τη μαρτυρική σου δυσία, τιμημένε μας ήρωα, κλίνομε και πάλι, όπως και κάθε χρόνο, ευλαβικά το γόνυ και αναπέμπουμε δέηση προς τον Ύψιστο να αναπαύσει την ψυχή σου, αλλά προ πάντων να δικαιώσει τους αγώνες και τις δυσίες σου που έδωσες για τη μαρτυρική ελληνική μας μεγαλότητα. Τι είναι ένα όνομα;

Το Σωματείο ευχαριστεί θερμά την οικογένεια του μακαριστού Ανδρονίκου Ανδρονίκου για την απόφαση όπως όλες οι εισφορές στη μνήμη του γίνουν για το περιοδικό Ελεύθερη Κυθρέα. Οι εισφορές ανήλθαν στο σεβαστό ποσό των €1.700.

Ευχαριστεί επίσης το παιδιά των μακαριστών Παναγιώτη και Λουκίας Συμεωνίδη, Γιώργο και Δέσπω Βούη για τη χορηγία εις μνήμην των γονέων τους του χρηματικού ποσού των €1.000 για σκοπούς έκδοσης αυτού του τεύχους.

ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Η κα Σωτηρούλα Παπαγεωργίου εισέφερε το ποσό των €100 στη μνήμη του συζύγου της Παναγιώτη

Ο δρ Χρήστος Καττάμης εισέφερε το ποσό των €100 και ο κος Θάσος Σοφοκλέους εισέφερε επίσης το ποσό των €100 ευρώ.

Το ΔΣ του Σωματείου ευχαριστεί θερμά.

Στα κείμενα εκφράζονται προσωπικές απόψεις των συνεργατών που τα υπογράφουν και δεν εκφράζουν ούτε δεσμεύουν με κανένα τρόπο το Σωματείο.